

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN KONUŞMA ÖZ YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. M. Eyyüp SALLABAŞ*

Özet

Öz yeterlilik kişinin, belli bir alanda kendinden beklenen davranışları düzenleme ve gerçekleştirmeyle ilgili kendi kapasite ve yeteneklerine olan inancıdır. Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlerin konuşma becerilerine yönelik öz yeterlilik algıları belirlenmeye ve çeşitli değişkenlere göre değerlendirmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evreni Anakara Üniversitesi TÖMER İstanbul-Taksim şubesinde öğrenim gören C seviyesi (Yüksek Türkçe) öğrencileridir. Araştırmada örneklem alınmamış, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya 68 yabancı öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Konuşma Öz Yeterlilik Ölçeği” ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan veriler, verilerin özelliklerine uygun analiz teknikleri ve SPSS - 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiş; bulgular, tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin iki değişken arasındaki anlamlılığını test etmek için verilere “t” testi uygulanmıştır. Elde edilen değerlerin ikiden fazla değişken arasındaki anlamlılığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşmaya yönelik öz yeterlilik düzeyleri, ortalamanın üzerindedir ancak yüksek değildir. Değişkenler açısından incelendiğinde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanları Türkçeyi öğrenme amaçlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe eğitimi, yabancılara türkçe öğretimi, konuşma becerisi, öz yeterlilik*

* Yıldız Teknik Üniversitesi, sallabas@yildiz.edu.tr

ASSESSMENT OF SELF-EFFICACIES OF LEARNERS OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

Self-efficacy is one's belief in his/her own capacity and skills to perform and arrange a variety of behaviors expected in a certain discipline. This study aims to determine self-efficacy perceptions of learners of Turkish as a foreign language in terms of speaking skills and to assess them based on various variables. The universe of the study is composed of C level (high level) students attending Istanbul-Taksim branch of the TÖMER (Center for Teaching Turkish as a Foreign Language). The study did not make sampling and tried to reach the all universe. 68 foreign students participated the study. "The Speaking Self Efficacy Scale" and Personal Information Form developed by the researcher were used as means of data collection.

Data collected in line with the aims of the study were analyzed with analysis techniques suitable for the features of the data and SPSS 16.0 program and results are presented in tables and interpreted. T-test was administrated to test significance of the data collected between two variables. To test the significance of values obtained among more than two variables one-way variance analysis (ANOVA) was used. According to the result of the study, speaking self-efficacy levels of speakers of Turkish as a foreign language is above average but not high. When data is examined in terms of variables, it was seen that speaking self-efficacy scores of learners of Turkish as a foreign language showed significant difference in terms of their aims in learning Turkish.

Key Words: *Turkish education, teaching turkish to foreigners, speaking skill, self-efficacy*

GİRİŞ

Öz yeterlilik kişinin verilen durumları yönetmek için etkinlikler düzenleme ve yürütmeye ilgili yeteneklerine olan inancı olarak kavramlaştırılabilir (Bandura, 1997). Diğer taraftan öz yeterlilik, bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısı olarak da tanımlanabilir (Akengin, vd. 2010: 79).

Öz yeterlilik inançları bilişsel, güdüsel, duygusal ve karar verme süreçleri ile insan işleyişini düzenler (Bandura, 1997). Sosyal bilişsel teorisinin unsurlarından biri olan öz yeterlilik, kariyer gelişimine katkıda bulunan bir faktörü belirlemekten daha fazlasını yapar. Teori kişinin öz gelişimi boyunca kişisel kaynaklarını güçlendirmeye yönelik yol sunar (Bandura vd. 2001: 202). Bir başka deyişle, öz yeterlilik, bireyin belli bir alanda, beklenen bir ya da bir dizi davranışı gerçekleştirmek için gereksinme duyacağı becerilere ne derece sahip olduğuna ilişkin yargısıdır (Özerkan, 2007. 29).

Öz yeterlilik algılanan kapasite ile ilgilidir. “Yapacaksınız” yerine “yapabilirsiniz” ifadesi kullanılmalıdır. “-ebilmek” bir yetenek yargısıdır; “-ecek” ise irade ve bir niyet beyanıdır (Bandura, 2005: 308). Bu sözlerden hareketle öz yeterlilik için şu tanım yapılabilir: Öz yeterlilik kişinin, belli bir alanda kendinden beklenen davranışları düzenleme ve gerçekleştirmeyle ilgili kendi kapasite ve yeteneklerine olan inancıdır.

Öz yeterlilik, kişinin verilen becerileri üretme kapasitelerine olan inançlarıyla ilgilidir (Bandura, 1997) ve insan unsurunun mekanizmalarından hiçbiri, kişisel yeterlik inançlarından daha merkezi ya da yaygın değildir (Bandura ve Locke, 2003: 87). Diğer taraftan, öz yeterlilik evrensel bir varlık değildir; etkinlik alanları, görev talepleri ve durumsal özellikleri arasında değişir (Steffen vd. 2002: 74).

Schunk (1990)’a göre yeterlik inancı, insan davranışlarının en önemli yordayıcısıdır. Bireyler bir görevi gerçekleştirmek için gerekli yeteneğin ve denetim gücünün kendilerinde bulunduğuna inanırlarsa, bu görevi seçmek için daha istekli olur, bu konudaki kararlılıklarını dile getirir; gereken davranışları sergilerler (Eaton ve Dembo, 1997; Sharp, 2002). Kendi öğ-

renme kapasite ve yeteneklerine dair şüphe duyan öğrenenlere kıyasla, bir beceriyi kazanma ya da bir konuyu öğrenmede yüksek düzeyde öz yeterlilik inancına sahip olan öğrenenler daha kolay uyum sağlamakta, daha sıkı çalışmakta, daha zorlayıcı öğrenme deneyimleri aramakta, zorluklarla karşılaştıklarında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilemektedir. Schunk (1990)'a göre bir hedefe ulaşma tatmini, öz yeterlilik inancını ikiye katlar ve kişi kendisine daha zorlayıcı hedefler belirler. Bu süreç, bireyin kazanımlarını daha da arttırır.

Sharp (2002) öz yeterlilik inancını, insan motivasyonunun, refahının ve kişisel başarılarının temelini oluşturduğunu vurgular. Çünkü insan, eylemlerinin istediği sonuçları doğuracağına inanmazsa hayattaki güçlüklerle karşı durabilme ve reaksiyon göstermede isteksiz olur. Zimmerman (2000) öz yeterlilik inancının, öğrencilerin performans bağlamındaki detaylı değişiklere kişisel olarak disipline edilmiş öğrenme yöntemleri ile iletişimine ve öğrencilerin akademik başarılarına aracılık etmeye duyarlı olduğunu vurgular. Başka bir deyişle performans değişiklikleri, öğrenme yöntemleri ve akademik başarı, öz yeterlilik inancını etkiler (Akt. Akbulut, 2006: 35-36).

Öz yeterlilik, motivasyonu etkiler. Sosyal bilişsel kuramcılar öğrencilerin öz yeterlilik inancını, belirli akademik görevleri yerine getirme kapasitelerine ilişkin kendi yargılarını, akademik motivasyon, tercihler ve performansın temel belirleyicisi olarak ortaya atmışlardır. Bu öz-kapasite inancı, motivasyonu öğrencilerin içinde yer aldığı akademik görevler için yaşadıkları kaygı kadar, çaba ve sebatı da yönlendirerek etkiler (Çetin, 2007: 65).

Yüksek öz yeterliliğe sahip bireyler düşük öz-yeterliliğe sahip bireylere göre daha zor görevler içinde yer alırlar, daha fazla çaba harcarlar, daha sabırlıdır ve daha az endişelidirler (Awang-Hashim, O'Neil ve Hocevar, 2002). Öz yeterlilik seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyen öğrencilerin öğrenmelerinde daha etkili stratejiler kullandıklarını, daha zorlu hedefler belirlediklerini ve daha yüksek bir motivasyon seviyesine sahip olduklarını gösteren bulgular bulunmaktadır.

Öz yeterlilik, öğrencilerin hedef belirlemeleri ve bu hedeflere ulaşmaları üzerinde etkilidir (Edmons, 2002). Schunk'a göre (1990) öz yeterli-

lik, bireyin faaliyet tercihlerini, sarf ettiği çabasını ve ortaya koyduğu sabrını etkiler. Öğrenme konusunda düşük öz-yeterliliğe sahip öğrenciler, ödev almaktan kaçınırlar. Kendilerini yeterli hisseden öğrenciler ise öğrenme faaliyetlerine katılmada daha istekli davranırlar. Öz-yeterliliği güçlü olan öğrenciler zorluklarla karşılaştıkları zaman, kendi yeteneklerinden şüphe duyan öğrencilere kıyasla daha fazla çaba sarf ederler ve daha sabırlıdır (Akt. Çetin, 2005: 133).

Öz yeterlilik inancı, kişilerin ne kadar çaba harcayacaklarını ve güçlükler karşısında ne kadar süre dayanabilecekleri ve zor durumlarla karşılaştıklarında nasıl kendilerini toparlayabileceklerini belirlemelerine yardımcı olmaktadır (Bandura, 1977: 194; Pajares, 2002: 10).

Öz yeterlilik inancı yüksek öğrenciler, öğrenme etkinliklerine daha isteyerek yaklaşmakta, büyük çaba harcamakta, güçlükler karşısında uzun süre gayret ederek daha etkili stratejiler kullanmakta ve düşük olan öğrencilerden daha yüksek performans göstermektedir (Eggen ve Kauchak, 1999:403; akt. Azar, 2010: 237).

Kaptan ve Korkmaz'a göre (2002), kişide öz yeterlilik inancı ne oranda yüksek ise onda o oranda çaba, ısrar ve direnç görülür. Öz yeterlilik inançları düşük olan kişiler ise olayların görüldüğünden zor olduğu kanısındadırlar ve dar bakış açısı ile baktıklarından problemlerini ya da çalışmalarını başarı ile tamamlayamazlar (Akt. Bozdoğan ve Öztürk, 2008: 67).

Kişisel yeterlilik beklentileri bilginin dört temel kaynağı üzerinde temellenir: Performans başarıları, dolaylı deneyim, sözel ikna, psikolojik durumlar (Bandura, 1977: 195). Temelde belirtilen dört kaynağa bağlı olarak ortaya çıkan pek çok davranışa ait öz yeterlilik algıları vardır. Bunların en önemlisinden biri akademik öz yeterliliğdir.

Özellikle öğrenme faaliyetleri düşünüldüğünde akademik öz yeterlilik kavramının daha çok dikkat çektiği söylenebilir. Akademik öz yeterlilikleri alanlara göre ayırdığımızda karşımıza özel öz yeterlilik alanları çıkmaktadır. Özel öz yeterlilik (specific self-efficacy) "*bireyin verilen duruma taleplerine göre motivasyonu, bilgi kaynaklarını, faaliyet yönünü harekete geçirme yeteneğine olan inancı*" olarak tanımlanmaktadır (Wood ve Bandura, 1989; akt. Ekici, 2009: 112).

Kirsch'e göre ise öz yeterliliğin iki tipi vardır (Donald, 2003: 221; akt. Acar, 2007: 4): Birincisi, belli bir alandaki davranışı ortaya koymak için algılanan yapabilme becerisidir. Buna "*akademik öz yeterlilik*" (task self-efficacy) adı verilmiştir. Kirsch'in akademik öz yeterlilik kavramı, Bandura'nın sosyal öğrenme kuramında belirttiği öz yeterlilik kavramı ile hemen hemen aynıdır. Bir diğeri ise potansiyel zorluklarla mücadele etmek için gösterilen performanstır ki bu kavrama "*mücadeleci öz yeterlilik*" (coping self-efficacy) adı verilmiştir.

Kişilerde öz yeterlilik algısı güçlendikçe hedefler de yükselmekte ve bu hedeflere ulaşma yolundaki çabalar da artmaktadır. Sonuç olarak sosyal etkileşimlerde kendilik sunumu olarak düşünülen öz yeterlilik, kişilerin başarılı kendilik sunumuyla ilişkili olabilen bir beklenti olarak görülebilir (Çetin ve Basım, 2010: 259). Çocukların öz yeterlilik algısı onların ne yapabileceğini değil, ne yapabileceklerine inandıklarını gösterir. Öz yeterliliği yüksek olan bireyler bir zorlukla karşılaştıklarında daha fazla enerji harcarlar ve zorlandıkları işi başarmak için daha fazla mücadele ederler (Büyükkız, 2011: 16).

Herhangi bir konuda öz yeterlilik algısı yüksek olan bireyler, sonuca daha kısa zamanda ulaşma becerisi gösterirler. Çünkü öz yeterlilik algısı yüksek olan bireyler, karşılaştıkları problemleri çözmede daha başarılı olmaktadır. Uzmanlar, okulda sunulan gerçek yaşamla ilgili problemlerin, başarılı olmak için öğrencilerin bilmesi gereken ve okulda öğrenecekleri bilgiler arasında köprü vazifesi görebileceğini söylemektedirler. Bu tür problem çözme çabalarının ise, öğrencilerin öz yeterlilik inanç düzeylerini geliştireceği ve öz yeterlilik inanç düzeyi yüksek olan bireylerin de, problemleri çözmede daha başarılı olacakları varsayılmaktadır (Blumenfeld, vd. 1991; Akt. Aylar ve Aksin: 2011: 300-301). Ancak, yetenekli olup, öz yeterlilik algısının düşük olmasından ötürü başarısızlığa uğrayan ya da edilgin kalan bireyler olabildiği gibi, çok sınırlı becerilere sahip olmalarına karşın yeterlilikleri konusunda güveni yüksek olan insanlar da vardır.

Yapılan araştırmalar, belli bir işi başarmak için gereksinme duyulan bilgi ve becerileri taşımayan bireylerin, öz yeterlilik inançları ne kadar güçlü olursa olsun, başarılı olamadıklarını göstermektedir (Özerkan, 2007: 31).

Yani başarılı olmak için öz yeterlilik tek başına kâfi gelmemektedir.

Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma becerisine yönelik öz yeterlilikleri değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma, verilerin toplanması ve analizi bakımından nicel bir araştırmadır. Betimsel nitelikteki bu araştırmanın yöntemi alan araştırmasıdır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 2003).

Amaç

Araştırmanın amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe konuşma becerilerine yönelik öz yeterlilik algılarını belirlemek ve konuşma öz yeterliliklerini çeşitli değişkenlere değerlendirmektir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul-Taksim şubesinde öğrenim gören C seviyesi (Yüksek Türkçe) öğrencileridir. Araştırmada örneklem alınmamış, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya 68 yabancı öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ve araştırmacı tarafından geliştirilen denemelik "Konuşma Öz Yeterlilik Ölçeği"nde 23 madde bulunmaktadır.

Bu maddeler 1 ila 7 puan arasında derecelendirilmiştir. Olumlu maddeler 1-2-3-4-5-6-7, olumsuz maddeler ise 7-6-5-4-3-2-1 olmak üzere yedili likert tipinde oluşturulmuştur.

Ölçeğin geçerliği faktör analizi ile tespit edilmiştir. Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testlerinin sonuçları şöyledir:

Tablo 1. KMO ve Bartlett Testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü	,94
---	-----

Bartlett Küresellik Testi	X ²	1700,97
	sd	171
	p	,000

Tablo 1’de görüldüğü gibi, hesaplanan KMO uyum ölçüsü değeri 0,94’tür. Bu değer oldukça yüksektir. Aynı veriler için hesaplanan Bartlett Küresellik Testi 1700,97 olup 0,000 düzeyinde manidardır ($X^2_{171}=1700,97$). Bu değerler, ölçeğin faktör analizine tabi tutulabileceğini göstermektedir.

Temel bileşenler analizi ve dik döndürme (varimax rotation) kullanılarak yapılan faktör analizi sonuçları şu şekildedir: Öz değeri 1’den büyük 2 faktör vardır. Bu iki faktörün açıkladığı toplam, varyansın % 68,223’üdür. Varimax dik döndürme tekniği ile yapılan incelemeler, ölçeğin iki faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Deneme formunda yer alan maddelerin hangi faktörler altında toplandığı Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Maddeleere ait faktör yük değerleri

Ma dde no	1. Faktör	2. Faktör
4 m	.8 43	
10 m	.8 15	
15 m	.8 07	
8 m	.7 91	
12 m	.7 87	
5 m	.7 78	
17 m	.7 75	
14 m	.7 58	

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENERİN KONUŞMA ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

23	m	50	.7	
18	m	43	.7	
6	m	33	.7	
20	m	24	.7	
22	m	21	.7	
7	m	10	.7	
9	m	05	.7	
11	m	64	.6	
2	m			.8
3	m			.8
1	m			.7

** p<0,01 düzeyinde manidar

Tablo 2'ye bakıldığında 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 22 ve 23. maddeler birinci boyutta; 1, 2 ve 3. maddeler ise ikinci boyutta, en yüksek yük değerine sahip olarak sıralanmaktadır. Maddelerin faktör yüklerine bakıldığında, değerlerin, .664 ila .894 arasında değiştiği görülmektedir. Bu yük değerlerine göre ölçek, dört boyutlu olup tüm maddeler, ölçekte yer alabilecek yük değerine sahiptir. Faktör analizi yapılan deneme formunda bulunan 23 maddeden 4'ü, farklı bir boyutta ancak birbiriyle ilişkisiz maddeler olduğundan nihai ölçek formuna alınmamıştır.

Likert tipi ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek için kullanılan Cronbach Alfa katsayısı, araştırmamızda kullanılan "Konuşma Öz Yeterlilik Ölçeği"nin iç tutarlılığını belirlemek için hesaplanmıştır. Alfa katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Diğer bir deyişle, alfa katsayısı ile ölçekte yer alan "k" tane sorunun türdeş bir yapıyı açıklamak ya da sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturma-

dıklarının sorgulanması konusunda bilgi elde edilir. İlgili ölçeğin katsayısı ne kadar yüksek olursa bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu ya da tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı yorumu yapılabilir. “Konuşma Öz Yeterlilik Ölçeği”nin maddelerine ilişkin Cronbach Alfa katsayısı $\alpha = .975$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006). Sonuç olarak, 2 boyutlu ve 19 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya temel teşkil eden veriler, “Konuşma Öz Yeterlilik Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu”ndan elde edilmiştir.

Öğrencilerin konuşma öz yeterliliklerinin değerlendirildiği değişkenlere yönelik bilgiler, Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu formla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerden; yaşadıkları kıta, cinsiyetleri, Türkçeyi öğrenme amaçları, Türkiye’ye gelmeden önce Türkçe eğitim alma durumları, Türkçe öğrenmenin zor olup olmadığı, Türkçe kitap, gazete ve dergi okuma durumları, Türk televizyon kanallarını izleme durumları, en iyi olduğunu düşündükleri dil becerisi ve ne kadar zamandır Türkiye’de yaşadıklarına dair bilgiler istenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan veriler, verilerin özelliklerine uygun analiz teknikleri ve SPSS - 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiş; bulgular, tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin iki değişken arasındaki anlamlılığını test etmek için verilere t testi uygulanmıştır. Elde edilen değerlerin ikiden fazla değişken arasındaki anlamlılığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerine ilişkin değerler

Tablo 3: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerine ilişkin değerler

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN KONUŞMA ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Konuşma Öz Yeterliliği	Ort.	SS
Genel Ortalama	99.54	19.88

Tablo 3'te görüldüğü gibi, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının ortalaması 99,54 olarak bulunmuştur. Bu değer tutum ölçeğinden alınabilecek en fazla puanın 133,00 olduğu düşünüldüğünde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin ortalamasının üstünde olduğu ancak çok da yüksek olmadığı görülmektedir.

2. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

Tablo 4: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin cinsiyete göre t testi sonuçları

Konuşma Öz Yeterliliği	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Kız	29	97.68	19.77	66	.66	.510
Erkek	39	100.92	20.11			

Tablo 4'te, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması kızlar için 97.68; erkekler için 100.92'dir. Konuşma öz yeterliliğine ilişkin erkeklerin puan ortalamaları kızlara göre bir miktar daha yüksektir, fakat kızlar ile erkekler arasında konuşma öz yeterliliği bakımından anlamlı bir fark ($p > .05$) yoktur.

3. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Daha Önce Türkçe Eğitimi Alma Değişkenine Göre Analizi

Tablo 5: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin daha önce Türkçe eğitimi alıp almama durumuna göre t testi sonuçları

Konuşma Yeterliliği	Öz N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Evet	24	95.08	24.53	66	1.23	.227
Hayır	44	101.98	16.64			

Tablo 5'te, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının daha önce Türkçe eğitimi alma değişkenine göre t-testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması evet diyenler için 95.08; hayır diyenler için 101.98'dir. Konuşma öz yeterliliğine ilişkin daha önce Türkçe eğitimi almayanların puan ortalamaları alanlara göre bir miktar daha yüksektir, fakat eğitim alanlar ile almayanlar arasında konuşma öz yeterliliği bakımından anlamlı bir fark ($p>.05$) yoktur.

4. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Türkçenin Zor Bir Dil Olup Olmadığını Düşünme Değişkenine Göre Analizi

Tablo 6: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin Türkçenin zor bir dil olup olmadığını düşünme durumuna göre t testi sonuçları

Konuşma Öz Yeterliliği	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Evet	21	93.52	22.12	66	1.57	.124
Hayır	47	102.23	18.42			

Tablo 6'da, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının Türkçenin zor bir dil olup olmadığını düşünme değiş-

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN KONUŞMA ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

kenine göre t-testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması evet diyenler için 93.52; hayır diyenler için 102.23'tür.

Konuşma öz yeterliliğine ilişkin Türkçenin zor bir dil olduğunu düşünenlerin puan ortalamaları zor bir dil olmadığını düşünenlere göre daha düşüktür, fakat bu fark konuşma öz yeterliliği bakımından istatistiksel olarak anlamlı ($p > .05$) değildir.

5. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Türkçe Kitap Okuma Değişkenine Göre Analizi

Tablo 7: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin Türkçe kitap okuma durumuna göre t testi sonuçları

Konuşma Öz Yeterliliği	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Evet	51	101.47	18.89	66	1.28	.211
Hayır	17	93.76	22.19			

Tablo 7'de, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının Türkçe kitap okuma değişkenine göre t-testi sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması evet diyenler için 101.47; hayır diyenler için 93.76'dır. Konuşma öz yeterliliğine ilişkin Türkçe kitap okuyanların puan ortalamaları okumayanlara göre daha yüksektir, fakat bu fark konuşma öz yeterliliği bakımından istatistiksel olarak anlamlı ($p > .05$) değildir.

6. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Türk Televizyonlarını İzleme Değişkenine Göre Analizi

Tablo 8: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin Türk televizyonlarını izleme durumuna göre t testi sonuçları

Konuşma Öz Yeterliliği	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Evet	57	98.84	18.89	66	.71	.486
Hayır	11	103.18	22.19			

Tablo 8’de, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının Türk televizyonlarını izleme değişkenine göre t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması evet diyenler için 98.84; hayır diyenler için 103.18’dir. Konuşma öz yeterliliğine ilişkin Türk televizyonlarını izleyenlerin puan ortalamaları izlemeyenlere göre bir miktar daha düşüktür, fakat izleyenler ile izlemeyenler arasında konuşma öz yeterliliği bakımından anlamlı bir fark ($p>.05$) yoktur.

7. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Ülkelerinin Bulunduğu Kıta Değişkenine Göre Analizi

Tablo 9: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin ülkelerinin bulunduğu kıtaya göre ANOVA sonuçları

Kıta	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	<i>Anlamlı Fark (LSD)</i>
1. Afrika	16	93.43	15.76	2-65	1.047	.357	
2. Asya	36	102.06	20.38				
3. Avrupa	16	100.00	22.20				

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN KONUŞMA ÖZ
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 9’da, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının ülkelerinin bulunduğu kıtaya göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması, Afrika kıtası için 93.43; Asya kıtası için 102.06; Avrupa kıtası için 100.00’dür. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanları, ülkelerinin bulunduğu kıtaya göre anlamlı farklılık ($F(2-65)=1.047, p>.05$), göstermemektedir.

8. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Türkçeyi Öğrenme Amacı Değişkenine Göre Analizi

Tablo 10: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin Türkçeyi öğrenme amacına göre ANOVA sonuçları

Ailenin Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. Lisans	40	99.77	19.72	4-63	4.472	.003	1-4 2-4 3-4
2. Yüksek Lisans	16	105.75	16.91				
3. Doktora	4	114.25	9.10				
4. İş	2	60.50	2.92				
5. Diğer	6	84.66	9.39				

Tablo 10’de, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının Türkçeyi öğrenme amaçlarına göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması, “lisans” için 99.77; “yüksek lisans” için 105.75; “doktora” için 114.25; “iş” için 60.50; “diğer” için 84.66’dır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanları, ülkelerinin bulunduğu kıtaya göre anlamlı farklılık ($F(4-63)=4.472, p<.05$) göstermektedir. Gruplar arasında gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçları, lisans, yüksek lisans

ve doktora öğrenimi için Türkçe öğrenen yabancıların konuşma öz yeterlilik puan ortalamalarının iş için Türkçe öğrenen yabancıların puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Tablodaki sonuçlara bakıldığında, hedeflenen eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puan ortalamasının da arttığı görülmektedir.

9. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Başarılı Olduğu Düşünülen Dil Becerisi Değişkenine Göre Analizi

Tablo 11: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin en başarılı olduklarını düşündükleri dil becerisine göre ANOVA sonuçları

Ailenin Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1.Okuma	13	91.92	22.21	4-63	.836	.507	
2. Yazma	15	100,40	19.40				
3. Konuşma	22	102.45	16.71				
4. Dinleme	5	93.60	35.07				
5. Dil Bilgisi	13	103.54	16.28				

Tablo 11’de, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının başarılı olduğu düşünülen dil becerisine göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması, “okuma” için 91.92; “yazma” için 100.40; “konuşma” için 102.45; “dinleme” için 93,60; “dil bilgisi” için 103.54’tür.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanları, başarılı olduğu düşünülen dil becerisine göre anlamlı farklılık ($F(4-63)=.836, p>.05$), göstermemektedir.

10. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Öz Yeterliliklerinin Türkiye’de Yaşanılan Süre Değişkenine Göre Analizi

Tablo 12: Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin Türkiye’de yaşanılan süreye göre ANOVA sonuçları

Ailenin Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1.0-6 Ay	12	97.33	20.92	3-64	2.281	.088	
2. 6 Ay-1 Yıl	51	98.01	19.48				
3. 1-3 Yıl	2	112.50	7.77				
4. 3 Yıl ve Üstü	3	125.67	6.65				

Tablo 12’de, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanlarının Türkiye’de yaşanılan süreye göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalaması, “0-6 ay” için 97.33; “6 ay-1 yıl” için 98.01; “1-3 yıl” için 112.50; “3 yıl ve üstü” için 125,67’dir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puanları, Türkiye’de yaşanılan süreye göre anlamlı farklılık ($F(3-64)=2.281, p>.05$), göstermemektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe konuşma becerisine öz yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmış ve öğrencilerin öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe konuşma öz yeterlilik puan ortalamasının 99.54 olduğu ve bu puanın ortalamanın üstünde olduğu görülmektedir. Alınabilecek en yüksek puan göz önünde bulundurulduğunda, öğren-

cilerin Türkçe konuşma öz yeterlilikleri ortalamanın üstünde olsa da yüksek seviyede değildir.

Araştırma sonuçlarına göre, kız öğrencilerin (97.68) puan ortalaması erkek öğrencilere (100.92) göre bir miktar daha düşüktür ancak öğrencilerin cinsiyetleri Türkçe konuşma öz yeterlilikleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Bu sonuç, Büyükkiz'in (2011) yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Sonuçlar, daha önce Türkçe eğitim almayan öğrencilerin (101.98) konuşma öz yeterlilik puan ortalamalarının Türkçe eğitim alan öğrencilerden (95.08) bir miktar daha yüksek olduğunu göstermiştir. Aradaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu puan farkının sebebi, Türkçe eğitim almayan öğrencilerin önce karşılaşmadıkları bir dili öğrenmek için daha çok gayret göstermeleri olabilir.

Yapılan çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, Türkçenin zor bir dil olup olmadığını düşünme durumuna göre konuşma öz yeterlilik puan ortalamalarının anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir. Sonuçlara göre, Türkçenin zor bir dil olmadığını düşünenlerin puan ortalaması (102.23) zor bir dil olduğunu düşünenlerin puan ortalamasından (93.52) yüksektir. Bu sonuç Büyükkiz'in (2011) yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Büyükkiz Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma öz yeterliliği üzerine yaptığı çalışmada, Türkçenin zor bir dil olup olmadığını düşünme durumuna göre, zor bir dil olmadığını düşünenlerin lehine anlamlı farklılık oluştuğunu tespit edilmiştir. Bu çalışmada da puan farkı oluşmuştur ve aradaki puan farkı, Türkçenin zor bir dil olduğunu düşünenlerin akademik olarak daha başarısız olmalarından kaynaklanabileceği gibi Türkçe öğrenmeye karşı geliştirilen olumsuz tutumdan da kaynaklanabilir.

Çalışma sonuçları, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliği puanlarının boş zamanlarda Türkçe kitap okuma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ancak Türkçe kitap okuyanların puan ortalamasının (101.47) okumayanlara (93.76) göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, boş zamanlarda Türkçe kitap okumanın Türkçe konuşma öz yeterliliği üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçları, Türk televizyonlarını izlemeyen öğrencilerin (103.18) konuşma öz yeterliliği puan ortalamalarının Türk televizyonlarını izleyen öğrencilerden (98.84) bir miktar daha yüksek olduğunu göstermiştir. Aradaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı değildir. Büyükkiz'in yaptığı çalışmanın sonucunda, Türk televizyonlarını izleyen öğrencilerin puanları izlemeyenlere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Bu çalışmanın sonucunda ortaya çıkan durum, izlenen Türk televizyonlarındaki program içeriklerinden kaynaklanabileceği gibi öğrencilerin amaçlı ve planlı izleme stratejileri oluşturmamalarından da kaynaklanabilir.

Çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarından geldikleri görülmüştür. Öğrencilerin Türkçe konuşma öz yeterliliği puan ortalamaları geldikleri kıtaya göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Ancak, konuşma öz yeterliliği puan ortalamalarının kıtalara göre; Asya (102.06), Avrupa (100.00) ve Afrika (93.43) olarak sıralandığı görülmektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalamaları Türkçeyi öğrenme amaçlarına göre; doktora (114.25), yüksek lisans (105.75), lisans (99.77) diğer (84.66) ve iş (60.50) şeklinde sıralanmıştır. Puanlar arasındaki farklılık; doktora ile iş, yüksek lisans ile iş, lisans ile iş seçenekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p<.05$) çıkmıştır. Bu sıralamada eğitim almak için Türkçe öğrenenlerin, alacakları eğitimin seviyesine göre konuşma öz yeterlilik puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Çalışmada öğrencilerin konuşma öz yeterlilik puanlarının başarılı olduklarını düşündükleri dil becerisine göre farklılaşım farklılaşmadığına da bakılmıştır. Elde edilen veriler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterlilik puan ortalamasının sırasıyla, "dil bilgisi" için 103.54; "konuşma" için 102.45; "yazma" için 100.40; "dinleme" için 93,60; "okuma" için 91.92'dir. Puan farkları istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Yapılan çalışma, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliği puan ortalamasının, Türkiye'de yaşanan süreye göre değiştiğini, 3 yıldan fazla bir süredir Türkiye'de yaşayanların en yüksek puan ortalamasına (66,66) sahip olduklarını ve onu sırasıyla, 1-3 yıl arası yaşayanlar (54.00), 6 aydan 1 yıla kadar yaşayanlar (59.00) ve 0-6 ay arası yaşayanların (54.25) takip ettiğini göstermektedir. Gruplar arasında Türkiye'de yaşanan süreye göre oluşan puan farkları istatistiksel

olarak anlamlı değildir ancak Türkiye’de yaşanan sürenin konuşma öz yeterliliği puan ortalamaları üzerinde önemli puan farklılıkları oluşturduğu görülmektedir. 1-3 yıl arasında Türkiye’de yaşayanların yüksek konuşma öz yeterliliğine sahip oldukları, 3 yıl ve üstünde Türkiye’de yaşayanların konuşma öz yeterliliklerinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öneriler

- Araştırmalar, öz yeterlilik inancı yüksek olan öğrencilerin derslerinde ve akademik faaliyetlerinde daha başarılı ve istekli olduklarını göstermektedir. Bu durumdan hareketle, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin öz yeterlilik inançlarının yükseltilmesi gerekmektedir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde iletişimsel dilin öğretilmesi için konuşma uygulamalarının önemi büyüktür. Bakımdan sınıf içi uygulamalarda öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri konuşma uygulamalarına sık sık yer verilmelidir.
- Türkçenin zor bir dil olduğunu düşünenler göz önünde bulundurularak, yabancı öğrencilerin Türkçeye yönelik olumsuz tutumlarının olumluya çevrilmesi için Türkçe öğretmenleri çaba sarf etmelidir.
- Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar için seviyelere göre oluşturulmuş, basılı ve görsel materyaller hazırlanmalıdır.
- Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik farklı beceri ve alanlarda çalışmalar yapılarak, bu alandaki araştırma eksikliği kapatılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, T. “Öz Yeterlilik (Self-Efficacy) Kavramı Üzerine”.
http://www.parantezegitim.net/Bilgi_Bank/Oz_yeterlik_T.Acar_.pdf
- Akbulut, E. (2006). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlilik İnançları”. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2), 34-44.

- Akengin, H., Şahin, C. T., Kaya, B., Bengiç, G. ve Sargın, S. (2010). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bazı Genel Coğrafya Konuları ve Bunların Öğretimi İle İlgili Öz-Yeterlik Algıları". Marmara Coğrafya Dergisi. 21, Ocak, 78 – 97.
- Aylar, F. ve Aksin, A. (2011). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Amasya Örneği)". Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 3, Ağustos 2011, Sayfa 299-313.
- Azar, A. (2010). Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (12), 235-252.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V. ve Pastorelli, C. (2001). "Self-Efficacy Beliefs as Shapers of Children's Aspirations and Career Trajectories". Child Development, January/February, 72 (1), 187-206.
- Bandura, A. ve Locke, E. A. (2003). "Negative Self-Efficacy and Goal Effects Revisited". Journal of Applied Psychology. 88 (1), 87-99.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. Psychological Review. 84 (2), 191-215.
- Bandura, A. (2005). "Guide For Constructing Self-Efficacy Scales". Self-Efficacy Beliefs of Adolescents. Information Age Publishing
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W.H. Freeman and Company: New York.
- Bozdoğan, A. E., ve Öztürk, Ç. (2008). " Coğrafya İle İlişkili Fen Konularının Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlilik İnanç Ölçeğinin Geliştirilmesi". Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED). 2 (2), Aralık, 66-81.
- Büyükkız, K. (2011). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Becerileri ile Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

- Çetin, F. ve Basım, H. N. (2010). "İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Öz Yeterlilik Algısının Rolü". Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, Ocak-Temmuz 2010 ss.255-269.
- Çetin, B. (2009). "Yeni İlköğretim Programı (2005) Uygulamalarının İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Öğrencilerinin Öz-Yeterliliklerine Etkisi". Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1(25),130-141.
- Çetin, B. (2007). "Yeni İlköğretim Programı (2005) Uygulamalarının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları ile Öz-Yeterliliklerine Etkisi ve Öğrencilerin Program Hakkındaki Görüşleri". Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ekici, G. (2009). Biyoloji Öz-Yeterlilik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. Kastamonu Eğitim Dergisi. 17 (1), Ocak, 111-124.
- Karasar, N. (2003), Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Özerkan, E. (2007) "Öğretmenlerin Öz-Yeterlilik Algıları ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişki", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Steffen, A. M., Mc Kibbin, C., Zeiss, A. M., Thompson, D. G. ve Bandura, A. (2002). "The Revised Scale for Caregiving Self-Efficacy: Reliability and Validity Studies". Journal of Gerontology: Psychological Sciences. 57 (1), 74-86.